

PSALMUS IX.

V. v. — 1. *In finem pro oculis filii, Psalmus David.*

2. Confitebor tibi, Domine, in tote corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.

3. Lætabor et exultabo in te: psallam nomini tuo, Altissime,

4. In convertendo inimicum meum retrorsum: infirmabuntur, et peribunt a facie tua.

5. Quoniam fecisti iudicium meum et causam meam: sedisti super thronum qui iudicas iustitiam.

6. Increpasti gentes, et perit impius: nomen eorum delesti in æternum, et in sæculum sæculi.

7. Inimici defecerunt fraxem in finem: et civitates eorum destruxisti.

Perit memoria eorum cum sonitu: 8. Et Dominus in æternum permanet.

Paravit in iudicio thronum suum: 9. Et ipse iudicabit orbem terræ in æquitate, iudicabit populos in iustitia.

10. Et factus est Dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus, in tribulatione.

11. Et sperent in te qui noverunt nomen tuum: quoniam non dereliquisti quærentes te, Domine.

12. Psallite Domino qui habitat in Sion: annuntiate inter gentes studia eius.

13. Quoniam requirens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamorem pauperum.

14. Miserere mei, Domine, vide humilitatem meam de inimicis meis.

15. Qui exaltas me de portis mortis, ut annuntiem omnes laudationes tuas in portis filia Sion.

16. Exultabo in salutari tuo: infixæ sunt gentes in interitu quem fecerunt.

In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum.

17. Cognosceatur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.

18. Convertantur peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliviscuntur Deum.

19. Quoniam non in finem oblitio erit pau-

V. s. n. — *Victori super morte filii, Canticum David.*

Confitebor Domino in toto corde meo: narrabo omnia mirabilia tua.

Lætabor et gaudebo in te: canam nomini tuo, Altissime,

Cum ceciderint inimici mei retrorsum, et corruerint, et perierint a facie tua.

Fecisti enim iudicium meum et causam meam: sedisti super solium iudex iustitiæ.

Increpasti gentes, perit impius: nomen eorum delesti in sempiternum et jugiter.

Inimici completæ sunt solitudines in finem: et civitates subvertisti. Perit memoria eorum cum ipsis.

Dominus autem in sempiternum sedebit: stabilivit ad iudicandum solium suum.

Et ipse iudicabit orbem in iustitia, iudicabit populos in æquitatibus.

Et erit Dominus elevatio oppresso: elevatio opportuna in angustia.

Et confident in te, qui noverunt nomen tuum, quoniam non dereliquisti quærentes te, Domine.

Cantate Domino habitatori Sion, annuntiate in populis cogitationes eius.

Quoniam quærens sanguinem eorum recordatus est: non est oblitus clamoris pauperum.

Miserere mei, Domine, vide afflictionem meam ex inimicis meis, qui exaltas me de portis mortis;

Ut narrem laudes tuas in portis filia Sion: exultabo in salutari tuo.

Demersæ sunt gentes in interitu quem fecerunt. In reti quod absconderunt, captus est pes eorum.

Agnitus est Dominus iudicia faciens: in opere manuum suarum corruit impius. Meditatione. Semper.

Convertantur impii in infernum, omnes gentes quæ obliviscuntur Deum.

Quoniam non in æternum oblivioni erit pau-

per, patientia pauperum non peribit in finem. per: expectatio pauperum non peribit in perpetuum.

20. Exsurge, Domine, non confortetur homo: iudicentur gentes in conspectu tuo.

21. Constitue, Domine, legislatorem super eos, ut sciant gentes quoniam homines sunt. Surge, Domine, non confortetur homo; iudicentur gentes ante faciem tuam. Pone, Domine, terrorem eis: sciant gentes, homines esse se. Semper.

PSALMUS X

SECUNDUM HEBRÆOS.

V. v. — 1. Ut quid, Domine, recessisti longe, despicias in opportunitatibus, in tribulatione?

2. Dum superbit impius, incenditur pauper: comprehenduntur in consiliis quibus cogitant.

3. Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ suæ: et iniquus benedicitur.

4. Exacerbavit Dominum peccator, secundum multitudinem iræ suæ non quæret.

5. Non est Deus in conspectu ejus: inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.

Auferunt iudicia tua a facie ejus: omnium inimicorum suorum dominabitur.

6. Dixit enim in corde suo: Non movebor a generatione in generationem, sine malo.

7. Cujus maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo: sub lingua ejus labor et dolor.

8. Sedet in insidiis cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem.

9. Oculi ejus in pauperem respiciunt; insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua.

Insidiatur ut rapiat pauperem, rapere pauperem, dum attrahit eum.

10. In laqueo suo humiliabit eum, inclinabit se, et cadet, cum dominatus fuerit pauperum.

11. Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus, avertit faciem suam ne videat in finem.

12. Exsurge, Domine Deus, exaltetur manus tua: ne obliviscaris pauperum.

13. Propter quid irritavit impius Deum? dicit enim in corde suo: Non requiret.

14. Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras: ut tradas eos in manus tuas.

Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adiutor.

15. Contere brachium peccatoris et maligni; quæretur peccatum illius, et non invenietur.

V. s. n. — Quare, Domine, stas a longe, despicias in temporibus angustia?

In superbia impii ardet pauper: capiuntur in sceleribus quæ cogitaverunt.

Quia laudavit impius desiderium animæ suæ; et avarus applaudens sibi blasphemavit Dominum.

Impius secundum altitudinem furoris sui non requiret: nec Deus in omnibus cogitationibus ejus.

Parturiunt viæ ejus in omni tempore: longe sunt iudicia tua a facie ejus: omnes inimicos suos despiciet.

Loquitur in corde suo: Non movebor: in generatione et generatione ero sine malo.

Maledictione os ejus plenum est, et dolis et avaritia: sub lingua ejus dolor et iniquitas.

8. Sedet in insidiis juxta vestibula in absconditis, ut interficiat innocentem: oculi ejus robustos circumspiciunt.

Insidiatur in abscondito, quasi leo in cubili, insidiatur ut rapiat pauperem: rapiet pauperem, cum attraxerit eum ad rete suum.

Et contractum subjiciet, et irruet viribus suis valenter.

Dixit in corde suo: Oblitus est Deus, abscondit faciem suam, non respiciet in perpetuum.

Surge, Domine Deus, leva manum tuam: noli oblivisci pauperum.

Quare blasphemavit impius Deum, dicens in corde suo quod non requirat?

Vides, quia tu laborem et furorem respicias, ut detur in manu tua. Tibi relinquuntur fortes tui: pupillo tu es factus adiutor.

Contere brachium impii et maligni: quæres impietatem ejus, et non invenies.

16. Dominus regnabit in æternum, et in sæculum sæculi : peribitis gentes de terra illius. Dominus rex sæculi et æternitatis : perierunt gentes de terra illius.
17. Desiderium pauperum exaudivit Dominus : præparationem cordis eorum audivit auris tua. Desiderium pauperum audisti, Domine; præparasti ut cor eorum audiat auris tua.
18. Judicare pupillo et humili : ut non apponat ultra magnificare se homo super terram. Ut iudices pupillum et oppressum, et nequatur ultra superbiat homo de terra.

Argumentum. — Hunc Psalmum Græcus Alexandrianus, et, qui cum semper sequitur, Latinus interpres, cum eo, qui proxime sequitur, unum faciunt. Quod probat Ewaldus, ea præsertim ratione, quod series litterarum in Psalmo ix, quamvis imperfecte, observata, continetur in Psalmo sequenti, qui caret titulo, cujusque primum comma incipit per litteram η ; deinde post commata 2-11, aliena manu hic intercalata, ordo versuum alphabeticus iterum a vers. 12 ad calcem recurrit. Insuper, ait Ewaldus, utriusque Psalmi idem est argumentum, scil. alternantur in utroque gratiarum actiones et preces. E contra sentiunt Rosenmüllerus et Hengstenberg, duos esse Psalmos, ab eodem auctore temporeque eodem editos. Quod si sumas, qua occasione Psalmus ix sit compositus, mitto querere, estque præterea carminis argumentum, ignorato etiam hostis devicti nomine, satis in se perspicuum. Id tantum certo tenendum videtur, tunc temporis Sionium tabernaculum exstructum fuisse. Strophæ 5: vers. 2-7, laudat Jovam, quod hostes deleverit eorumque vastationibus finem fecerit; vers. 8-13, is qui populos recte iudicat, in angustiis eximium adiutorem se exhibeat; vers. 14-15, sed adhuc in maximo periculo hæc se dicit, ex eoque ut liberetur orat; vers. 16-17, iterum exultat de hostium ruina; vers. 18-21, sic fiat omnibus Jovæ repugnantibus!

1. Præcentori, *canendum* ad modum *instrumenti* Muth-labben, carmen Davidis.
2. Celebrabo Jovam toto corde meo, enarrabo omnia mirabilia tua.
3. Lætabor et exultabo in te; canam nomen tuum, Allissime,
4. Convertentibus se hostibus meis retrorsum, labentibus et preceuntibus præ facie tua.
5. Egisti enim iudicium meum meanque causam; sedisti in solio iudex justus.
6. Increpasti gentes, perdidisti improbum; nomen eorum delevisi in æternum.
7. Hostes omnino facti sunt ruinæ in perpetuum, et urbes quas evertisti : eorum, eorum periiit memoria.
8. At Jova in perpetuum sedebit, constituit ad iudicium thronum suum.
9. Et ipse iudicat orbem in justitia, jus dicit nationibus in æquitate.
10. Estque Jova contrito asylum, asylum angustiarum temporibus:
11. Et confidunt in te, qui norunt nomen tuum, quia non deseris quærentes te, Jova.
12. Canite Jovæ habitantæ Sionem, prædicate inter populos facinora ejus.
13. Quia *is*, cædium ultor, eorum memor fuit, non oblitus est clamorem afflictorum.
14. Miserere mei, Jova, vide afflictionem meam ab osoribus meis, *tu* qui elevas me a portis mortis:

15. Ut enarrem omnem laudem tuam, in portis filiæ Sionis exultem in salute tua.
16. Demersæ sunt gentes in foveam, *quam* fecerunt; reti, quod abscondiderunt, captus est pes eorum.
17. Notum se fecit Jova, iudicium egit, opere manuum suarum illaqueatus est improbus. — Meditatio. Pausa.
18. Vertentur improbi ad oreum, omnes gentes oblitæ Dei.
19. Neque enim in perpetuum oblivioni tradetur pauper, *nec* spes afflictorum peribit in æternum.
20. Surge, Jova! non invalescat homo; iudicentur nationes coram facie tua.
21. Para, Jova, terrorem eis; sciant gentes se esse homines.

NOTE.

Vers. 1. *Muth-Labben* : ita Maurer. Alii, *in morte filii* : *Mors filii*, aiunt, sunt vocabula quæ reperiuntur in quodam cantico, ad ejus numerum Psalmum ix decantabant. Confer canticum II *Sam.* 1, 18, cui titulus *Arcus*. Hengstenberg vertit, *de morte stulti* (לִבְנֵי נַכְלִי transpositis litteris pro נַכְלִי), et confert I *Sam.* xxv, ut hoc titulo tum hujus tum sequentis Psalmi argumentum denotetur. Quam tamen interpretationem rejicit Reinke. — Vers. 2. *Mirabilia*, divina beneficia in se populumque Israeliticum collata. *Celebrabo, vel celebrem* : ita de cæteris verbis. — Vers. 3. *In te* adiutor et protector. — Vers. 4. *Facie tua*, indignatione vultus tui. — Vers. 7. *Hostes* (proprie *hostis* collective) *emano*, etc.; ita Ewaldus. Alii *hostis* absolute postum putant, pro genitivo. Maurer, *o hostis, finem jam habent ruinæ in perpetuum*, i. e. jam satis est ruinarum, satis urbium a te dirutarum. *Eorum, bis*, emphatice. Maurer *o henmah* vertit *perit*, a verbo *hanah*. — Vers. 10. *Estque*; alii, *et sit*. *Asyham*, propr. locus editus. — Vers. 13. *Eorum* occisorum; alii *eorum* ad afflictorum trahunt, in membro sequenti, quod Hengstenberg rejicit. — Vers. 14. *Tu qui elevas*; Maurer, *ita ut me elevas*. Inseritur hic et vers. seq. *clamor afflictorum*, de quo vers. 13. — *In portis*, ubi forum erat Judæorum, ideoque frequens populi conventus propter iudicia, quæ ibi fiebant. Hengstenberg, contra plerosque, vult *in portis* hic sumi generaliter pro *intra urbem*. — Vers. 18. Quod versu præced. optaverat, id jam factum esse videt. Alii subaudiunt : Et dicam. — Vers. 17. *Notum se fecit Jova*, dum scil. *iudicium egit*. *Noqesh*. præf. niph. verbi *iqash*; Maurer vertit, *illaqueans improbum*, particip. cal verbi *iqash*. *Meditatio*; Maurer, *folium cantus* : Præcentor, ait, cantum paululum intermittere solisque fidibus canere jubetur. — Vers. 18. Quod vers. 16 tanquam jam factum viderat, id nunc confidenter sperat, imo describit. — Vers. 20. *Invalescat*, prævaleat. *Homo*, proprie *mortalis*, isque insolens. — Vers. 21. לְרוּחַ idem ac כְּרוּחַ . Septuaginta et Syrus legentes *morch*, vertunt *doctorem, vel legislatorem*, qui virga discipline eos erudiat et castiget. Non male.

Si quis titulorum fidem minus penderet, hunc Psalmum non male existimaret ab Hiskia rege scriptum, scribendi autem occasionem præbuisse ea, quæ narrata legimus II *Reg.* xviii, 13 seqq. Cf. *Isai.* xxxvi, 1 — xxxviii, 3; II *Chron.* xxxii, 1-24.

PSALMUS X

SECUNDUM HEBRÆOS.

Argumentum. — Vide argumentum Psalmo ix præmissum. Strophæ 2. Queritur Vates de vexationibus hostium insistentium, invidiosorum, Dei contemptorum, vers. 1-11; orat Jovam, ut afflictos sui cultores defendat, hostes in perniciem agat; quod illum facturum esse sperat, vers. 12-18. Cæterum hoc carmen non parum habet difficultatis, quæ partim ex ambiguitate verborum, partim ex concisis, et non usquequaque coherentibus sententiis nascitur. Interrupta vero illa et minime continuata loquendi ratio proficisci potuit, non solum ex agitatione ingenii humani, quod ubi extraordinario aliquo angore conciliatur, singulis potius, quam loquitur; verum etiam ex nationum Orientalium methodo, quæ paulo fuerunt, quam Græci et Romani, in hoc genere soliores, nec putarunt sibi esse necesse, cogitationes suas accurate componere. In quo rerum articulo constitutus David ad compositionem

hujus poematis accesserit, difficile dictu est. Vero ab similia non est, has preces a Davide fuisse directas contra obtractatores in aula Saulis, qui assentando, obtractando et gloriose loquendo irritabant Saulen contra ipsum, multumque nocebant hoc modo ei et bonis omnibus, ut itaque hoc carmen *שְׁמַחְתִּים* sit eam XII, LII et LIV, in quibus eadem plane sint querela et preces.

1. Quare, Jova, stas in longinquo, abscondis oculos temporibus angustiarum?
2. In fastu improbi aestuat afflictus; capiuntur *justi afflicti* consilii quae illi *improbi* excogitarunt.
3. Nam gloriatur improbus de libidine animae suae, et rapax exsecratur, spernit Jovam.
4. Improbus secundum altitudinem nasi sui: « Non requirit! Non est Deus! » *Hæ sunt* omnes cogitationes ejus.
5. Firmæ sunt viæ ejus omni tempore; alta (remota) *sunt* judicia tua ab eo; omnes adversarii ejus (nomin. absol.), flat in eos.
6. Dicit in corde suo: « Non nutabo! in omnes generationes ego qui non sim in malo! »
7. Exsecratione os ejus plenum, et fraudibus, et oppressione; sub lingua ejus ærumna et iniquitas.
8. Sedet in insidiis pagorum: in latibulis occidit insontem, oculi ejus in pauperem specularunt.
9. Insidiatur in latibulo, ut leo in lustru suo; insidiatur ad rapiendum afflictum; rapit afflictum, trahens eum reti suo.
10. Conterit se, deprimt se (leo, vel improbus), et labitur in mgulas ejus miser.
11. Dicit in corde suo: « Oblitus est Deus; obvelavit faciem suam, non videt unquam. »
12. Surge, Jova; Deus, tolle manum tuam, ne obliviscaris afflictorum.
13. Quare spernit improbus Deum? *Quare* dicit in corde suo: « Non requiris? »
14. *Imo* vidisti; nam tu vexationem et ægritudinem spectas, ad indendum *eas* in manu tua; tibi rem suam committit pauper, orphano tu es auxiliator.
15. Frange brachium improbi; et malus (nomin. abs.) — quæres improbitatem ejus, et non invenies.
16. Jova est rex sæculi et æternitatis (in æternum); evanescent gentes e terra illius.
17. Desiderium afflictorum audisti, Jova; eriges (firmabis) cor eorum; attentam præbebis aurem tuam,
18. Ad judicandum orphanum et afflictum: ne pergat *improbus* protertere hominem *miseram* e terra *patria*.

NOTÆ.

Vers. 2. *In fastu*, i. e. improbis insolenter se gerentibus. *Aestuat*, indignatione, ait Hengstenberg; alii, *angore*. — Vers. 3. *Gloriatur de*, proprie *laudat*, scil. seipsum; vel, *laudem dat libidini*, ut veritit Ewaldus. *Libidini*, pravus studii. *Exsecratur*, בָּרַךְ sumendo in malam partem. Crelier, *benedicit Jovæ*, post injustum aliquem quæstum, quod est revera Deum spernere; alii, *benedicti anima sua*, felicem se prædicat; alii, *valedicit, defuigit*. — Vers. 4. *Secundum*, etc. pro elato naso, pro fastu suo. — Vers. 5. *Firmæ*; alii, *perveræ... remota a conspectu ejus judicæ*, i. e. *leges Dei*. In priori sensu *judicæ* sunt divine castigationes. *Flat*, quem-admodum Plautus in *Militæ Glorioso* I, 1, 17: « Cujus tu legiones dillavisti spiritu, Quasi ventus folia. » — Vers. 6. *Dicit*, cogitat. Alii *in omnes generationes* jungunt cum *nutabo*. — Vers. 7. *Exsecratione*. Vatablus: Improbi, ut probos facilius decipiant, pleno ore perjuræ evomere solent. Alii aliter. *Ærumna et iniquitas*, i. e. vexatio et injustitia, seu mendacium. — Vers. 8. In hoc et seq. versu vates describit occultas sceleratorum molitiones, quibus vitæ et bonis innocentium insidiatur; in hoc versu quidem imagine *latronis*, in oculis insidiis subsidentis, ut viatores, ubi commodum erit, bonis ac vitæ spollet; in altero autem versu imagine *leonis*, e lustris suis prospicientis, num qua se offerat præda, atque in eam summo impetu ruentis. *Pagorum*, muro circumdatorum. De Muis: Videtur Alexandrinus vel יְשׁוּרִים legisse, vel certe *chaserim* in significatione *atriorum*, quæ plerumque adharebant *divitiu* domibus ac maguatum palatiis accepisse, et ita quodammodo sensum expressisse. *Specularunt*; alii, *insidiantur*. הִלַּכְו, quod Masorethæ scriptum voluit pro הִלִּיךְ, *turba tua, populus tuus*, oritur e rad. הִלַּךְ, *niger fuit*; vel, ut Hengstenberg, est quadrilitterum הִלִּיךְ, *infirmus fuit*, et כַּחךְ, *tristis fuit*, compositum; vel, ut Maurer, ex insitato לִכְךָ vel לִכָּךְ, *percussus seu humi prostratus est*, præmissa gutturali הּ, quæ haud raro quadrilitteris formandis adhibetur. — Vers. 9. *Reti suo*. Nova imago ab homine quodam venatore sumpta; nisi cum Schrædero dicas, leoni quoque, grandiori stylo, rete in insidiis expansum dari. — Vers. 10. *Conterit se*, colligit et contrahit se leo prædam invasurus, tum ne aspiciatur, tum ut potentius insiliat. Hengstenberg, et *contusus* (legit *vedakeh*; Maurer legit *vedakah*, contunditur, scil. in reti) *deprimitur et labitur*. *Ungulas*, proprie *ambo valida*, quo vocabulo sive *ungues* sive *membra* designantur. — Vers. 11. *Dicit* improbus. *Oblitus est*, vel obliviscitur, tum crudelitatis impiorum, tum justorum afflictionis. — Vers. 12. *Manum tuam*, instar fortissimi bellatoris, qui magno robustissimæ manus nisu graves ictus in-cutere molitur. *Afflictorum*. *Anavim* mansuetos, *anavim* vero afflictos denotat; quanguam multi cum Schultensio utrumque vocabulum eodem sensu accipiunt. — Vers. 13. *Spernit*, repudiat. — Vers. 14. *Ægritudinem*, seu indignationem, sensu activo. *In manu tua* impressas, ut certius eas in memoria conserves. — Vers. 15. *Quæres*, ut vindices. *Non invenies*, quippe quæ jam perdomita, penitus deleta et e rerum quasi natura abolita fuerit. *Hebræis perquiri, nec inventi* ea dicuntur, quæ repente excisa et deleta ita disparent, ut nec vola, nec vestigium inveniri queat. Minus recte Maurer, *ne illa improbitas asspauat* aliquid, ne perveniat. — Vers. 16. *Rex Israelitarum*. Terra Canaan. — Vers. 18. *Ad judicandum*, causam agendam. *Protertere*. Alexandrini, *ne pergat* tibi, o Deus, *insultare mortalis in terra* hac humili degens; alii, *e terra ortus*; alii, *ex hac terra insultare* tibi, qui caelos habites. Cæterum notanda est paronomasia inter *tuarots et aarets*, quæ vocabulis latinis etiam inest, *terrere et terra*.

BELLARMINI EXPLANATIO.

PSALMUS IX.

TITULUS ET ARGUMENTUM.

In finem pro oculis filii, Psalmus David.

Hunc titulum Hebræi legunt: *Victori super mortem filii*; et quidem verba hebraica, ut modo leguntur, ita sonant Sed quia Psalmus hic est Psalmus lætitiæ, et David non lætitia, sed moreno maximo affectus fuit ex morte filii, ideo aliqui volunt vocem illam, לָבֵן *laben*, legendam esse ordine litterarum converso, videlicet בָּל *nabal*, ut sensus sit, *pro morte Nabal*. Sed Psalmus non loquitur de morte unius hominis tantum, sed etiam de interitu magni alicujus exercitus. Ideo alii dicunt in hoc Psalmo gratias agi Deo pro morte Goliath, et fuga totius exercitus Philistinorum. Sed Goliath non fuit filius David, ut inscribere soluerit Psalmum, *pro morte filii*. Verissima est igitur lectio Septuaginta et Vulgate latine editio, *pro oculis*, sive *arcanis filii*. Voces enim illæ, עֵינַיִם *almuth*, possunt legi *almuth*, quod significat *occulis*, sive *arcana*, et credibile est excidisse præpositionem *et*, et legendum *et almuth, pro oculis*, sicut legitur in titulo Psalmi xiv. Certe Septuaginta Interpretes, qui utrumque titulum eodem modo reddiderunt, videlicet *pro oculis*, sine dubio eodem modo legunt, videlicet *et almuth*, neque dubium esse potest quin libri eorum emendatores fuerint quam nostri. Quia vero ponitur hoc loco nomen *filii* absolute, et præcedit nomen *arcani* sive *occuli*, id est mysterii reconditi, recte intelligimus in Psalmo tractari de unico illo Filio Dei, qui in carne humana delitescens, et novo bellandi genere pugnavit, vicit diabolum et exercitum ejus, quod Apostolus *Coloss.* 1, vocat mysterium absconditum a sæculis. Ad quem sensum redacti potest lectio hebraica, *pro morte filii*, i. e. pro morte Christi Filii Dei, quatenus ea mors fuit gloriosa debellatio principij tenebrarum.

EXPLICATIO PSALMI.

Vers. 1. 1. CONFITEBOR TIBI, DOMINE, IN TOTO CORDE MEO, NARRABO OMNIA MIRABILIA TUA.

Proponit materiam Psalmi, quæ erit laudatio Dei propter opera ejus mirabilia. Illud, *in toto corde*, significat rem esse omnium maximam, quam laudaturus est, et ideo totis viribus totoque affectu laudandam. Illud etiam, *omnia mirabilia*, significat, rem laudandam esse tam universalem, ut quasi compendio quodam comprehendat omnia opera mirabilia Dei. Et vere talis fuit redemptio generis humani, opus summæ misericordie, in quo recapitulatur omnia beneficia Dei, juxta illud Apostoli *ad Ephes. 1, 10*: « Instaurat omnia in Christo, » id est recapitulat, ut sonat vox græca, ἀνακατασκευάζει, et in unam quasi summam omnino redigere.

Vers. 2. 2. LETABOR ET EXULTABO IN TE: PSALLAM NOMINI TUO, ALTISSIME.

Idipsum aliis verbis significat, vel potius explicat, quasi dicat: Confitebor tibi letabundus et exultans, ita ut lætitia sit in corde, exultatio in exteriori motu, atque ita in toto corde confitebor. Narrabo mirabilia psallens nomini tuo, Altissime, id est, in gloriam tuam canens illa mirabilia.

Vers. 3. 3. IN CONVERTENDO INIMICUM MEUM RETROSUM: INFIRMABUNTUR, ET PERIBUNT A FACIE TUA.

Incipit narrare victoriam Christi contra diabolum et satellites ejus, et loquitur in persona totius Ecclesie: « In convertendo, inquit, inimicum meum retrorsum, » id est, cum converteretur inimicus meus diabolus retrorsum, fugere videlicet incipiens a facie tua; tunc omnes ejus milites infirmabuntur et peribunt, id est, cognita fuga ductis, debiles reddentur, et dilabentur, ac evanescent, ac si perissent. De hac fuga diaboli loquitur in Evangelio Dominus: « Nunc judicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejicietur foras, » *Joan. xii, 31*.

Vers. 4. 4. QUONIAM FECISTI JUDICIUM MEUM ET CAUSAM MEAM: SEDISTI SUPER THRONUM, QUI JUDICAS JUSTITIAM.

Reddit causam quare futurum sit ut diabolus fugiat, et totus ejus exercitus dissipetur: « Quoniam, » inquit, tu Domine fili Dei, « fecisti judicium meum et causam meam, » id est, absolvisti judicium et litem (id enim proprie sonat vox hebræa דין *diu*), et controversiam quæ erat generi humano, sive Ecclesie cum diabolo. Diabolus enim pretendebat genus humanum juste a se teneri captivum, et tyrannice illud vexabat; sed Christus in cruce absolvit hanc litem, satisfaciens

pro homine; unde subditur: « Sedisti super thronum, qui judicas justitiam, » ubi crucem vocat thronum, juxta illud S. Leonis serm. 8 *De Passione Domini*: « O ineffabilis gloria passionis, in qua et tribunal Domini, et judicium mundi, et potestas est crucifixi! » Atque hæc sunt vere occulta Filii Dei, ut habetur in titulo Psalmi. Qui enim in oculis hominum reus videbatur, et cum summa ignominia penas luere, in illo ipso tempore in throno sedens justitiam judicabat, id est justissime judicabat, jam pretio persoluto, hominem liberandum, et diabolum dominio spoliandum, et re ipsa « chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, » ut scribit Apostolus *Coloss. 11, 14*, « tulit de medio, affigens illud cruci, et expolians principatus et potestates. »

5. INGREPASTI GENTES, ET PERIIT IMPIUS: NOMEN EORUM DELESTI IN ÆTERNUM, ET IN SÆCULUM SÆCULI.

Post debellatum diabolum per crucem, Dominus Christus per Apostolos increpavit gentes, arguens « mundum de peccato, de justitia, et de judicio, » (ut ipse Dominus futurum prædixit *Joan. xvi, 8*), et eo modo perit impius, id est perit impietas idololatriæ, et homo de impio factus est pius. Nec solum perit impius, qui tunc erat; sed delevit Christus nomen eorum, id est gentilitatis et idololatriæ in æternum, ut non amplius sint reditura, quasi stirps eradicata. Id quod jam videmus ita impletum, ut ne Judæi quidem colant amplius idola, qui ad ea colenda propensissimi erant. Quod attinet ad verba, in græco non est, *nomen eorum*, sed *nomeni ejus*, id est impii; sed in hebræo est שׂוֹנֵם *schemam*, *nomen eorum*, et latina interpretatio idem habet, vel quod olim in græco ita legeretur, et postea sit mutatum vitio librariorum; vel quod latino interpreti magis placuerit lectio hebræica; sed in sententia non est diversitas ullius momenti. Illud autem, *in æternum, et in sæculum sæculi*, in hebræo est לעולם ועד, *in sæculum et in æternum*: significat autem ista additione vera æternitas, id est nunquam finienda duratio, ne quis acciperet hoc loco æternum pro longo tempore, sed aliquando finem habituro.

6. INIMICI DEFECERUNT FRAMÆE IN FINEM: ET CIVITATES EORUM DESTRUXISTI.

Reddit causam, cur non sit reditura idololatria: quia perierunt arma diaboli, et civitates ubi habitabat, ita ut non habeat, nec unde offendat, nec ubi se defendat. Illud, *inimici*, est genitivi casus, ut patet ex græco: nam ex hebræo posset etiam verti, *o inimice!* sed rectissima est versio

absoluit
item ge-
neris ha-
mani
cum dia-
bola.

Vers. 5.

Vers. 7. 7. PERIIT MEMORIA EORUM CUM SONITU: ET DOMINUS IN ÆTERNUM PERMANET.

In hebræo, ut nunc legitur, non habetur *cum sonitu*, sed *cum ipsis*, ut sensus sit: perierunt impii, et cum ipsis perit etiam memoria ipsorum. Cæterum vox hebræica potest legi *hemmah*, et significat *cum ipsis*; potest etiam legi *hamah*, et significat *sonitum*; et sic legerunt Septuaginta Interpretes, et addiderunt perspicuitatis gratia præpositionem *cum*, et ideo verterunt *sonitu*; sensus autem est, perisse memoriam idololatrarum, et ipsorum idolorum, et totius regni Satane cum magno strepitu et sonitu. Repugnavit enim mundus totus, et ipsi summi reges, et imperatores totis viribus conati sunt idola defendere: sed quo magis mundus fremebat, eo magis idololatria cadebat, et memoria ejus abolebatur. Denique finito strepitu persecutionum, memoria quoque idololatriæ perit: Dominus autem Christus, et ejus memoria nunquam perit.

Christus
et ejus
memoria
nunquam
perit.

græca et latina, et non repugnat hebræice. Pro *framæe*, in hebræo nunc legitur *solitudines*; sed verbum חַרְבוֹת *charaboth*, significat *gladios*, et *charaboth*, *solitudines*: utrumque autem legi potest, solum mutatis punctis. Itaque Septuaginta legerunt *charaboth*; ideo recte verterunt *framæe*, sive *gladii*, ut sensus sit: Dececerunt gladii hostis nostri diaboli, usque in finem, id est nullo remanente, sive in æternum. Illud etiam, *civitates eorum*, in hebræo et græco habetur sine pronomine *eorum*: *Et civitates destruxisti*, nimirum inimici, quasi dicat: Inimicus amisit gladios et civitates. Per *gladios inimici* intelligi possunt tentationes, sive suggestiones, et quasi verba diaboli, sicut *gladium spiritus* vocat Apostolus verbum Dei: unde etiam idem Apostolus tentationes diaboli esse dicit *tela ignea*, *ad Ephes. v*. Dicuntur autem isti gladii defecisse, quia nihil nocere possunt armatis fide Jesu Christi. In quo sensu allegavit hunc locum Psalmi S. Antonius apud Athanasium in Vita ipsius, probare volens tentationes diaboli signo crucis facillime repelli. Per civitates autem diaboli intelligi possunt homines infideles, in quibus diabolus libere regnat. Destruxit Christus has civitates, dum per totum mundum idola sustulit. De hac re Dominus loqui videtur, cum ait *Luc. xi, 21*: « Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia que possidet; si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma ejus auferet, » etc. Cum diabolus custodiebat atrium, in pace erant omnia que possidebat, id est, cum infidelitatem conservabat, secure possidebat omnia sua; quia dum homo est infidelis, semper est in manu diaboli, etiamsi moraliter bene vivere videatur, ut multi philosophi atque ethnici faciebant. At atrio expugnato per Christum, id est infidelitate sublata, et cognitione veri Dei introducta, omnia sua diabolus perdidit.

8. PARAVIT IN JUDICIO THRONUM SUUM: ET IPSE JUDICABIT ORDREM TERRE IN ÆQUITATE, JUDICABIT POPULOS IN JUSTITIA.

Post Christi mortem et resurrectionem, « data est ei potestas in celo et in terra, » *Matth. cap. ultimo*. In hoc loco David commemorat, quasi dicat: Post certamen cum diabolo Dominus « paravit, » sive, ut sonat vox hebræa, חֲנֹנִין *chonen*, *stabilitvit*, « thronum suum in judicio, » id est ad judicandum, et ipse, qui est princeps regum terræ, « judicabit orbem terræ, » id est populus omnes totius mundi, « in æquitate et justitia. » Item est autem hoc loco æquitas et justitia; nam tam in hebræo quam in græco pro *æquitate* habetur *justitia*, pro *justitia* habetur *rectitudo*. Latinius interpres non accepit æquitem proprie, sed, ut poni solet aliquando, pro *justitia*; et sicut in hebræo et græco res eadem bis repetitur diversis vocibus, ita credendum est latinum interpretem idem intelligi voluisse per æquitatem et justitiam. Dicitur autem Christus judicare orbem terræ, quamvis multi sint in mundo principes infideles et impii, qui contra Christum pugnant, quoniam corda eorum in manu Christi sunt, nec faciunt, nisi quod ipse justo judicio facere eos sinit.

9. ET FACTUS EST DOMINUS REFUGIUM PAUPERI: ADJUTOR IN OPPORTUNITATIBUS, IN TRIBULATIONE.

Ex eo quod deinceps regnabit Dominus Christus, et judicabit juste, colligit David magnam consolationem pauperum, qui alias a potentibus opprimi solent, quasi dicat: Non timeant amplius pauperes, quia Dominus in celo sedens factus est refugium pauperum; et rursus idipsum aliis verbis repetit: « Adjutor, inquit, pauperum in opportunitatibus, » id est temporibus opportunis, quando videlicet necessitas id requirit, nimirum in tribulatione. Tunc enim oportuno divinum præbetur auxilium, quando tribulatione urgeat, et deficit humana consolatio. Adimpletur autem hæc promissio in omnibus, qui Deum vere querunt et timent, et ideo subjungit:

10. ET SPERENT IN TE, QUI NOVERUNT NOMEN TUUM: QUONIAM NON DERELIQUISTI QUÆRENTES TE, DOMINE.

Mutatio persone frequens est in Psalmis, et sæpe nascitur ex affectu novo, qui Davidi inspirabatur, dum laudes Dei caneret. Merito, inquit, in te sperare possunt in angustiis suis omnes, qui noverunt nomen tuum, id est, qui non solum sonant voce nomen Dei, sed probe intelligunt quam magnam rem significet, et ex nomine isto recte intellecto cognoscunt potentiam et misericordiam Dei. Ideo merito in te sperare possunt amici tui, « quoniam non dereliquisti, » id est, nunquam dereliquisti quærentes te. Dicuntur autem querere Deum, qui cupiunt ejus gratiam, et student toto corde placere illi.

Vers. 11. 11. PSALITE DOMINO, QUI HABITAT IN SION : ANNUNTIATE INTER GENTES STUDIA EIUS.

Post apostrophem ad Deum, ex eodem fervore spiritus facit aliam ad homines, exhortans eos, ut ipsi quoque Deum laudent, et alios ad laudandum excitent. Dicitur Dominus habitare in Sion, quia ibi erat arca testamenti, et locus orationis; et additur hæc periphrasis, ut distingatur Deus verus a diis falsis, qui habitant in delubris, et fanis ethnicorum. Illud autem, *studia ejus*, significat cogitationes, consilia, molimina, adinventiones, opera Dei mirabilia, quæ relucent in redemptione generis humani. Nam idem vocabulum hebraicum עֲלִילֹת *haliloth*, quod hic vertitur *studia*, in *Psalm.* civ vertitur *opera*, et *Isai. xii*, in cantico Isaie, vertitur *adinventiones*. Itaque sensus est: Cantate Deo vero Psalmum, laudantes eum, et annuntiate inter gentes mirabiles cogitationes, et mirabilem industriam, atque adeo mirabilia opera ejus, ut omnes gentes hæc audientes illum laudent.

Vers. 12. 12. QUONIAM REQUIRENS SANGUINEM EORUM RECORDATUS EST : NON EST OBLITUS CLAMOREM PAUPERUM.

Redit Propheta ad id quod dicebat, Dominum justum iudicem esse refugium pauperum in tribulatione; et respondet tacite objectioni, quæ poterat fieri, quia videmus interdum pauperes pios opprimi a potentioribus, et etiam innocentes occidi. Laudate, inquit, Deum, quoniam etiam si videatur aliquando oblivisci pauperum suorum, tamen non ita est, sed « requirens, » id est, inquirens in vitam hominum, et discutens acta singulorum, « recordatus est sanguinem » innocentium iniuste effusum, et « non est oblitus clamorem » eorum, qui dum opprimerentur, clamaverunt ad eum. Deum autem recordatum esse sanguinem suorum, patebit suo tempore, quando et opprimientium poena, et oppressorum gloria manifestabitur.

Vers. 13. 13. MISERERE MEI, DOMINE : VIDE HUMILITATEM MEAM DE INIMICIS MEIS.

Laudavit Deum de præteritis beneficiis; nunc implorat auxilium adversus presentes et futuras angustias. Est autem vox Ecclesie contra persecutores tum visibiles, tum invisibiles. « Miserere, inquit, mei, Domine, vide humilitatem meam, » id est abjectionem meam (id enim sonat verbum græcum ταπεινωσις), sive afflictionem (quod significare solet verbum hebraicum חָנַן *hani*) de inimicis meis, id est ex inimicis meis provenientem.

Vers. 14. 14. QUI EXALTAS ME DE PORTIS MORTIS, UT ANNUNTIEM OMNES LAUDATIONES TUAS IN PORTIS SION.

Prima pars hujus versiculi conjungitur cum

superiore versu. Est enim sensus: « Miserere mei, et vide humilitatem meam, » tu Domine, « qui exaltas me de portis mortis, » id est, qui soles me longe facere a portis mortis; et quia portis ille intelligitur esse in loco inferiori, et eodem cum portis inferi, qui non loquitur Propheta de morte corporis, sed de morte animæ per peccatum, sive de morte æternæ; ideo exaltari se dicit, ut longe fiat ab illis. Per portas mortis, sive inferi, videtur intelligenda multitudo infernalium hostium nostrorum. Quia enim multitudo populi ad portas convenire solebat apud Hebræos, sive ad iudicium, sive ad alia publica negotia, ideo multitudo nomine portarum significatur *Matth. xvi*, 48: « Portæ inferi non prævalent adversus eam; » *Ecl. cap. ultimo*: « De Portis tribulationum, quæ circumdederunt me, » pulchre autem opponitur portæ mortis, portis filie Sion, id est portis Jerusalem: quia portæ mortis seu inferni in loco infimo sunt, portæ Jerusalem in monte excelso; in portis mortis congregatur populus infernalis, in portis Jerusalem populus Dei. Portæ mortis tentationes et bella emittunt, per que itur ad mortem; portæ Jerusalem in pace fundate sunt. Jerusalem enim posuit fines suos pacem, et ipsa visio pacis dicitur. Itaque exaltatur Ecclesia a portis mortis, ut annuntiet laudem Dei « in portis filie Sion, » id est, liberat a tentationibus, ne cadat in mortem æternam, ut gratiam liberalioris agnoscat, et laudet eorum angelis Dei, qui sunt in portis celestis Jerusalem.

15. EXULTABO IN SALUTARI TUO : INVIXE SUNT GENTES IN INTERITU QUEM FECERUNT.

Exultabo, inquit, liberatus de portis mortis, « in salutari tuo, » id est in salute a te mihi donata. Quoniam (id enim subintelligitur, ut sæpe alias in Psalmis) gentes que mihi interitum fecerunt, id est paraverunt, in ipsum interitum infixæ sunt, tanquam in luto tenacissimo, unde evadere nequibunt: hoc est, persecuto inimicorum non mihi nocuit, sed ipsis.

16. IN LAQUEO ISTO, QUEM ABSCONDERUNT, COMPREHENSUS EST PES EORUM.

Nec solum aperta persecutio, sed etiam occulta, que veluti laqueus tendebatur, auctoribus perniciosa fuit, non mihi. Fortasse hic tanguntur persecutiones apertæ Diocletiani et similium, et occultæ Juliani apostatæ et imperatorum hæreticorum.

17. COGNOSCETUR DOMINUS JUDICIA FACIENS : IN OPERIBUS MANUUM SUARUM COMPREHENSUS EST PECCATOR.

Ex hoc mirabili iudicio Dei, qui convertit arma et fraudes hominum impiorum in ipsos, colligit David fore, ut cognoscatur Deus: « Cognoscetur Dominus iudicia faciens, » id est, cognoscetur

Portæ mortis quid significent?

Vers. 18. 18. CONVERTANTUR PECCATORES IN INFERNUM, OMNES GENTES, QUÆ OBLIVISCUNTUR DEUM.

Non imprecatio, sed propheta est, impios ad inferos descensuros. Convertantur positum videtur pro revertantur, ut vox hebræa יָשׁוּבוּ *iasubū* sonat, et revertantur pro revertentur. Dicuntur autem peccatores reversuri ad inferos, quia inde venerunt, quæ peccatores sunt. Deus enim fecit hominem rectum, sed diabolus eum peccatorem fecit. « Vos, » inquit Dominus *Joan. vii*, « ex patre diabolo estis. » Quod sequitur: « Omnes gentes que obliviscuntur Deum, » declarat qui sint peccatores reversuri in infernum, illi nimirum omnes, qui obliviscuntur Deum. Oblivio enim Dei est radix omnium peccatorum; nam omnis qui peccat, avertitur a Deo, et convertitur ad creaturam.

Vers. 19. 19. QUONIAM NON IN FINEM OBLIVIO ERIT PAUPERIS : PATIENTIA PAUPERUM NON PERIBIT IN FINEM.

In hebræo non habetur negatio in secundo membro, sed legitur: *Patientia pauperum peribit in æternum*; sed negatio prioris membri ex phrasi hebræica trahitur etiam ad membrum posterius, et ideo Septuaginta Interpretes recte verterunt, *non peribit*. Significat autem hic versiculus, ideo peccatores, qui pauperes opprimere solent, in infernum deiciendos, quoniam Deus vindictam aliquando sumet de oppressione pauperum suorum. Quamvis enim ad tempus videatur non recordari eorum, tamen non obliviscitur eorum in finem; sed aliquando recordabitur, et proinde patientia sive expectatio pauperum non peribit « in finem, » id est in æternum, ut sonat vox hebræa אָלְמֵי עֵד. Dicitur autem patientia pauperum non peritura in æternum, non quoad se, sed quoad suum effectum, quasi dicat: Non frustrabitur in æternum, sed aliquando effectum suum sortietur.

Vers. 20. 20. EXURGE, DOMINE, NON CONFORTETUR HOMO : JUDICANTUR GENTES IN CONSEQUETU TUO.

Postequam prædixit interitum impiorum, rogat Deum ut incipiat coercere impios: « Exsurge, inquit, Domine, non confortetur, » id est, non prævaleat homo, qui pulvis est, contra Deum factorem suum. « Judicentur gentes in consequetu tuo, » id est, iudicium contra eos a facie tua pro-

deat. Quod in alio Psalmo legitimus: « Judica illos, Deus. »

21. CONSTITUTE, DOMINE, LEGISLATOREM SUPER EOS, UT SCIANT GENTES QUONIAM HOMINES SUNT.

Judicium contra gentes, quæ persequebantur Ecclesiam, manifestum fuit, quando subjectæ fuerunt principi christiano. Tunc enim intellexerunt Gentiles, se homines esse, infirmos videlicet, et contra Christum prævalere non posse. Id prædicit Propheta per modum precantis. Nomen hebraicum מוֹרֵה *morah*, vel *moreh*, doctorem significat, et etiam *terrorem*, ut verit S. Hieronymus. Et quia Propheta loquitur de doctore terribili, qui cum imperio præcipit et docet, ideo recte *legislatorem* dixerunt Septuaginta Interpretes. Multi per hunc legislatorem intelligunt Christum, multi Antichristum. In re obscurissima quisque in suo sensu abundet. Ego Constantinum intelligo, Jovinianum, Valentinianum, Theodosium, et similes.

22. UT QUID, DOMINE, RECESSISTI LONGE, DESPICIS IN OPPORTUNITATIBUS, IN TRIBULATIONE?

In hoc versu incipiunt Hebræi Psalmum decimum, sed hinc distinctionem Septuaginta Interpretes non habuerunt; et credibile est a posterioribus excogitatum fuisse distinctionem, propterea quod materia hujus partis Psalmi decimi diversa omnino a materia prioris partis, cum in parte prioris exsullet Ecclesia pro victoria contra inimicos Dei et suos, in posteriore gemat ob eorumdem inimicorum prosperos successus adversus Ecclesiam. Sed non tam est diversa materia, quam diversa sunt tempora que David propheta hebraica trahitur etiam ad membrum posterius, et ideo Septuaginta Interpretes recte verterunt, *non peribit*. Significat autem hic versiculus, ideo peccatores, qui pauperes opprimere solent, in infernum deiciendos, quoniam Deus vindictam aliquando sumet de oppressione pauperum suorum. Quamvis enim ad tempus videatur non recordari eorum, tamen non obliviscitur eorum in finem; sed aliquando recordabitur, et proinde patientia sive expectatio pauperum non peribit « in finem, » id est in æternum, ut sonat vox hebræa אָלְמֵי עֵד. Dicitur autem patientia pauperum non peritura in æternum, non quoad se, sed quoad suum effectum, quasi dicat: Non frustrabitur in æternum, sed aliquando effectum suum sortietur.

23. DOMINE SUPERBIT IMPIUS, INCENDITUR PAUPER : COMPREHENDUNTUR IN CONSILIIS, QUIBUS COGITANT.

Difficilis omnino versiculus; videtur hæc esse sententia: « Dum superbit impius, » id est, dum impius prospere agit, et gloriosus apparet, tunc

« incenditur pauper, » id est scandalizatur, et uritur estu cogitationum justus pauper. « Comprehenduntur in consiliis quibus cogitant, » id est, uterque, tam impius gloriosus, quam justus pauper, comprehenditur et illeaqueat consilio, id est cogitatione sua. Nam impius cogitat sibi deberi illam felicitatem, et ipso se decipit: justus vero videns impium prospere agere, cogitat quid hoc sibi velit, et magis ac magis se involvit. Quod ad grammaticam attinet, cum dicitur, « in consiliis, quibus cogitant, » græcismus est, et latinus interpres ad verbum vertere voluit. Nos enim diceremus: in consiliis, de quibus cogitant, vel quæ cogitant. Per consilia vero cogitationes intelligimus, ut magis proprie significat vox hebraica. Porro hæc videtur ratio versiculi superioris: ideo enim rogavit Propheta Deum, ut non despiceret pauperem in tribulatione, quia prosperitas impiorum et impiis et justis nocet, dum illi superbiant, isti scandalizantur.

VER. 24. 24. QUONIAM LAUDATUR PECCATOR IN DESIDERIIS ANIMÆ SUE, ET INIQUUS BENEDICITUR.

Hebraica lectio, ut nunc se habet, ad verbum sic vertenda esset: *Quoniam laudavit impius desiderium animæ suæ, et avarus benedicens exacerbat Dominum. Sed renotis punctis et distinctionibus, quæ tempore Septuaginta Interpretum non aderant, clarissime cernitur sententia, quam Septuaginta rectissime expresserunt. Verbum enim הילל hillet, quod significat laudavit, si legatur הילל, ut Septuaginta legerunt, significat laudatus est; et verbum ברכך berech, benedicens, si legatur baruch, significabit benedictus est. Illud autem, exacerbat Dominum, pertinet ad versiculum sequentem, qui incipit: « Exacerbat Dominum peccator. » Reddit igitur causam Propheta, cur ex prosperitate superbiat impius, et uratur pauper: quia videlicet peccator male agit, et tamen quia dives est et potens, laudatur a multis, quasi bene agat, et desideria animæ ejus, id est desideria ipsius (est enim phrasim hebraica, desiderium animæ mea, pro desiderium meum), quamvis iniqua et injusta approbantur, et hinc fit ut iniquus benedicatur, cum maledicti potius mereretur.*

VER. 25. 25. EXACERBAVIT DOMINUM PECCATOR: SECUNDUM MULTITUDINEM IRÆ SUE NON QUÆRET.

Pergit explicare malitiam peccatoris superbi: « Exacerbat, inquit, Dominum peccator, » et cum deberet omni studio querere reconciliationem, « secundum multitudinem iræ suæ non queret, » id est, propter magnitudinem iræ suæ in pauperes afflictos, non queret Deum, vel reconciliationem cum Deo. Ita enim arrogantia exacerbat ejus mentem, ut non cogitet peccator quam magnus sit malum exacerbare Deum omnipotentem.

26. NON EST DEUS IN CONSPPECTU EJUS: INQUINATE SUNT VIE ILLIUS IN OMNI TEMPORE.

Exacerbat peccator non cogitat Deum. In hebræo majori emphasi legitur: *Non est Deus in omnibus cogitationibus ejus*, id est, in nulla ejus cogitatione est Deus, id est, cum tanta multa cogitet, nunquam cogitationi ejus occurrit Deus. Ita funditus Deum oblitus est. « Inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore. » Hoc sequitur ex superiore, quia nunquam Deum cogitat; nullo tempore dirigit viam suam ad Deum, sed ad carnalia desideria explenda: et ideo omnes viæ, id est, omnia opera ejus sunt inquinatæ sordibus concupiscentiæ.

27. AUFERUNTUR JUDICIA TUA A FACIE EJUS, VER. 27. OMNIUM INIMICORUM SUORUM DOMINABITUR.

Id quod eum convertere posset a via mala, cogitatio videlicet terribilium judiciorum tuorum, longe est a corde ipsius; et ideo sine ullo timore Dei dominatur omnium inimicorum suorum, id est tyrannice opprimit omnes quos inimicos suos putat.

28. DIXIT ENIM IN CORDE SUO: NON MOVEBOR A GENERATIONE IN GENERATIONEM, SINE MALO.

Confidentia vana impij hie notatur: cogitat enim apud se nihil sibi nocere posse: « Dixit, inquit, in corde suo: Non movebor, » id est, nemo me commovere poterit, nec dejicere a statu meo; a generatione in generationem sine malo, » supple, ero. Nam et in hebræo et in græco ponitur distinctio post verbum movebor, et in hebræo clare apparet sensus ille: a generatione in generationem sine malo ero, quomodo etiam veritatis Hieronymus.

29. CŒUS MALEDICTIONE OS PLENUM EST, ET AMARITUDINE ET DOLO: SUB LINGUA EJUS LABOR ET DOLOR.

Descripsit Propheta quale sit cor impij, quod videlicet non cogitet Deum, nec judicium ejus, et speret nihil mali sibi eventurum: nunc describit quale sit os, descripturus postea qualia sint opera. Dicit igitur os impij esse plenum maledictione, amaritudine et dolo. Ad maledictionem pertinent blasphemie in Deum, et convicia in homines; ad amaritudinem detractiones, murmurationes, contentiones, et alia, odium et rancorem testantur; denique ad dolos calumnie, mendacia, perjuriam. Quod additur, *sub lingua ejus labor et dolor*, » id est, id quod est sub lingua impij, id est, materia in qua exercetur lingua impij, est labor et dolor miserorum hominum, qui ei quoquo modo subjiciuntur.

VER. 30. 30. SEDET IN INSIDIIS CUM DIVITIBUS, IN OCCULTIS, UT INTERFICIAT INNOCENTEM.

Hic jam describuntur mala opera, id est oppressiones pauperum. Est autem oratio metaphorica, ducta similitudine ab iis, qui latent intra vestibula domus, ut observent, quando transeunt, quos interficere cupiunt. Significat autem Propheta hac metaphora, viros impios et potentes, adjunctis sibi sociis aliis divitibus et potentibus, variis artibus et dolis circumvenire pauperes, eosque ad extremam perniciem abducere. In hebræo non est, *in insidiis cum divitibus*, sed *in insidiis atriorum*, seu vestibulorum. Cæterum Septuaginta non legerunt חשרים chaserim, ut nunc habetur in codicibus hebraicis, sed חשירי Maserim. Illud enim atria, hoc divites significat. Itaque probable est post tempora Septuaginta textum hebraicum fuisse mutatum.

VER. 31. 31. OCULI EJUS IN PAUPEREM RESPICIUNT, INSIADIATUR IN ABSCONDITO, QUASI LEO IN SELUNCIA SUA.

VER. 32. 32. INSIADIATUR, UT RAPIAT PAUPEREM, RAPERET PAUPEREM, DUM ATTRAHIT EUM.

VER. 33. 33. IN LAQUEO SUO HUMILIABIT EUM, INCLINABIT SE, ET CADET CUM DOMINATUS FUERIT PAUPEREM.

Quod dixit in versiculo tricesimo, exponit in his tribus versiculis varians metaphoras. Nam in 30 versiculo comparavit oppressorem pauperum homini insidiantii alteri homini; in vers. 31 comparat leoni insidiantii aliis bestiis debilibus; in vers. 32 et 33 comparat homini tendenti laqueos bestiis, et capienti eas. Versiculi duo postremi sunt in hebræo multo clariore. Sic enim ad verbum reddi potest lectio hebraica, quomodo veritatis Hieronymus: *Insidiatur, ut rapiat pauperem; rapiet pauperem cum attraxerit eum ad rete suum; et contractum subiciet, et irruat viribus suis valenter. Nostra vero lectio sic explicanda est: « Insidiatur ut rapiat pauperem; » rapere autem pauperem insidiatur tunc, cum eum ad se attrahit alliciendo incautum. « In laqueo » vero suo jam captum « humiliabit, » id est opprimet, et « inclinabit se » super eum, atque in eum « cadet, » id est, super eum irruet, « cum dominatus fuerit pauperem, » id est, cum iis plane potius fuerit. Et simul hæc verba pulchre alludunt ad casum interiorum impij: tunc enim horrende cadit in servitute diaboli, cum dominari sibi videtur hominum miserorum.*

VER. 4. 34. DIXIT ENIM IN CORDE SUO: OBLIVUS EST DEUS, AVERTIT FACIEM SUAM, NE VIDEAT IN FINEM.

Repelit causam tante impietatis, nimirum quia impius cogitat apud se, Deum non curare res humanas, nec unquam esse curaturum.

35. EXURGE, DOMINE DEUS, EXALTETUR MANUS TUA: NE OBLIVISCARIS PAUPERUM.

Rogat Deum, ut impios coerceat: « Exurge, » inquit, quasi a somno, et « exaltetur manus tua, » ad percussendum: manus enim dormientis, vel quieti hominis, demisse et saepe complicate esse solent. In græco adduntur due voces: post *Domine Deus*, additur *meus*, et post *ne obliviscaris pauperum*, additur, *in faciem*. Sed in hebræo non habentur, nec in latinis emendatioribus.

36. PROPTER QUID IRITAVIT IMPIUS DEUM? VER. 36. DIXIT ENIM IN CORDE SUO: NON REQUIRET.

Iterum repelit causam, cur impius Deum irretet peccando, eam esse, quia cogitat Deum ista non requirere.

37. VIDES, QUONIAM TU LABOREM ET DOLOREM CONSIDERAS, UT TRADAS EOS IN MANUS TUAS.

Refellit Propheta illam causam, quasi dicat: Imo vides, o Deus! et requiris, quod ex eo apparet, quia tu laborem et dolorem miserorum consideras, ut cum impleta fuerit mensura, tradas impios in manus tuas puniendos. In hebræo et græco habetur: *Quoniam tu laborem et furorem consideras*, et sic etiam legit S. Augustinus, et S. Hieronymus, et si ita legamus, sensus erit: Quoniam tu laborem oppressorum et furorem opprimentium consideras.

38. TIBI DERELICTUS EST PAUPER, ORPHANO TU ERIS ADUTOR.

Merito ista consideras, quia tibi Patri omnium incumbit cura eorum, præcipue, qui sunt destituti omni alio auxilio.

39. CONTERE BRACHIUM PECCATORIS ET MALIGNI: QUÆRETUR PECCATUM ILLIUS, ET NON INVENIETUR.

« Contere brachium, » id est potentiam et robur peccatoris, et sic humiliatus respiciet, nec amplius peccabit: ideo quæres postea peccatum ejus, et non invenies. Nam, ut ait Isaias cap. XXVIII, 19: « Sola vexatio dabit intellectum auditui; » et *Psalm. LXXXI, 17*: « Imple facies eorum ignominia, et quærent nomen tuum. »

40. DOMINUS REGNABIT IN ÆTERNUM ET IN SECULUM SÆCULI: FERIBITIS, GENTES, DE TERRA ILLIUS.

Praedicit futurum, quod ut fieret, oraverat. « Dominus, » inquit, semper « regnabit, » invictis inimicis ejus; imo ipsi inimici peribunt, et exterminabuntur « de terra illius, » id est de orbe terrarum universo, « quia Domini est terra et plenitudo ejus, » *Psalm. XXIII, 1*.

41. DESIDERIUM PAUPERUM EXAUDIVIT DOMINUS, PREPARATIONEM CORDIS EORUM ADJUVIT AURIS TUA.

Quod futurum est, ponit tanquam præteritum

riam est propter certitudinem, nec dicit orationem, sed « desiderium pauperum, » ut ostendat celerem exauditionem, *q. d.* Deus, qui scrutatur corda, non exspectat orationem, sed ipsum desiderium, quod orationem procedere solet, exaudiet. Idem vero est desiderium, et preparatio cordis: desiderium enim est preparatio ad orandum.

Vers. 42. JUDICARE PUPILLO ET HUMILI, UT NON AF-
FONAT ULTRA MAGNIFICARE SE HOMO SUPER TER-
RAM.

Exaudivit Dominus desiderium pauperum, « judicare pupillo et humili, » id est, ad hoc exaudivit, ut judicet causam pupilli et humilis contra ipsos eorum oppressores, ne deinceps homo au-

deat superbire, « homo, » inquam, qui est « super terram, » contra Deum, qui est in celo. In hebræo significantius dicitur: *Ut nequaquam ultra superbiat homo de terra*, id est homo ex terra compositus, *q. d.* Ut non superbiat figmentum contra factorem suum. Hæc omnia quæ dicuntur in hoc Psalmo adversus impium oppressorem pauperum, attribuuntur Antichristo a SS. Hieronymo et Augustino; et sine dubio illi conveniunt per antonomasiam omnia quæ dicuntur in genere de impiis: sed si ad litteram dicantur hæc de oppressoribus pauperum in genere, ut nos existimamus, certe manifeste apparet quam ingens crimen sit, quod tot verbis, et tam significantibus a Spiritu Sancto reprehenditur.

PSALMUS XI.

SECUNDUM HEBRÆOS.

V. v. — 1. *In finem, Psalmus David.*

2. In Domino confido; quomodo dicitis animæ meæ: Transmigre in montem sicut passer?

3. Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum, paraverunt sagittas suas in pharetra, ut sagittent in obscuro rectos corde.

4. Quoniam quæ perfecisti destruxerunt: justus autem quid fecit?

5. Dominus in templo sancto suo, Dominus in celo sedes ejus.

Oculi ejus in pauperem respiciunt: palpebræ ejus interrogant filios hominum.

6. Dominus interrogat justum et impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam.

7. Pluet super peccatores laqueos: ignis, et sulphur, et spiritus procellarum, pars calicis eorum.

8. Quoniam justus Dominus et justitias dilexit: æquitatem vidit vultus ejus.

Argumentum. — Amici, ut fuga sibi consulat, vatem hortantur, utpote cujus cum salute communis omnium proborum salus conjuncta sit, vers. 1-3; ille nihil timendum esse respondet; sperare se, fore ut Jova, qui cogitata hominum penitus perspicit, improborum consilia evertat, vers. 4-7. Hinc strophe 2. Adversus terrores eorum, qui solliciti de Davide, in periculis a Saule, fugam ei suaderent, factum esse Psalmum censet Ewaldus; Maner vero eum scriptum putat inter initia conjurationis Absalonice. Juxta Hengstenberg, David justos in genere suo exemplo docet, ne in rebus difficilissimis desperent.

1. Præcentori, Davidis *carmen*.

2. In Jova fiduciam pono;
quomodo dicitis animæ meæ (mih):
« Fugite in montem vestrum, aves!

2. Nam ecce improbi tendunt arcum;

aptant sagittam suam ad nervum,
ad faciendum *eam* in caligine in rectos corde.

3. Quando fundamenta collapsa sunt,
justus quid faciat? »

4. Jova est in palatio suo sancto,
Jova — in cælis est ejus sedes.

Oculi ejus spectant,
palpebræ ejus explorant filios hominis.

5. Jova justum explorat;
at improbum, et injuriæ amantem odit anima ejus.

6. Pluat super improbos laqueos igneos et sulphur;
et ventus ardens *sit* portio calicis eorum.

7. Nam justus *est* Jova justitias diligens;
rectum spectat facies ejus.

NOTE.

Vers. 1. *Fugite*, etc. Locutio proverbialis, ab aviculis desumpta, quæ ad montes arbutis consitos periculo imminente configiunt. Alii cum Alexandrinis, *fuge* (keri) *in montem sicut* (legerunt *קר כתר*) *passer*. Alii ante *aves* subaudiunt *ut*, aut *aves* appositione coheret cum pronomine quod latet in *fugite*, scil. David cum suis assedis. — Vers. 2. *Tendant*, proprie *calcant*, ut supra animadvertimus. — Vers. 3. *Fundamenta justitiæ*. Aliis est locutio proverb. ab ædificiis sumpta, quæ dirutis fundamentis tota concidere necesse est. — Vers. 4. *Palatio*, celo. — Vers. 5. *Explorat*, ideoque amat et protegit. — Vers. 6. *Pluat*; alii, *pluet vel pluit*. *Laqueos*. Jova comparatur bellatori, qui laqueum in hostem injicit; laquei autem Jovæ sunt fulmina, hinc dicit *ignei et sulphurei*; *ψάρυα* de fulmine usurpat Homerus, *Iliad.* XIV, 812. *Ardens*, proprie *ardoriam*, pestilens Eurus, juxta plerosque, Orientalibus notissimus, qui julio et augusto mensibus nonnunquam per octavam horæ partem spirans, obvia quævis necat. *Sanoim* illum vocant Arabes, finguntque eorum poete, venenatum hunc ventum impios in suppliciorum æternorum loco pro aura vitali hausturos. Cf. Mislin, *Les Saints-Lieux*, edit. 2, tom. III, p. 84 et 291. *Calicis*, metaphora a more veteri mutuata, quæ patrifamilias domesticis suis suam cuique potus portionem in calicem infundere solebat. Alii: Veteres vitam calici epotando comparabant. — Vers. 7. *Spectat*, et tuetur. Ewaldus, *probus* quisque *faciem ejus* (Jovæ) *aspiciet*.

BELLARMINI EXPLANATIO.

PSALMUS X.

TITULUS ET ARGUMENTUM.

In finem, Psalmus David.

De titulo dictum est in precedentibus. Argumentum hujus Psalmi est cohortatio ad confidentiam tempore calumiarum, aliarumque persecutionum. Loquitur David in persona cujuslibet justi, prævidens quodammodo illud Apostoli: « Omnes qui pie vivere volunt, persecutiones patientur, » II *Timoth.* III.

EXPLICATIO PSALMI.

Vers. 1. 1. IN DOMINO CONFIDO, QUOMODO DICITIS ANIMÆ MEÆ: TRANSMIGRA IN MONTEM, SICUT PASSER?

Vox justi, qui pulsatur tentatione desperationis, ut vocationem suam deserat ob multitudinem calumiarum: « In Domino, inquit, confido, » qui ubique est, et omnipotens est; « quomodo di-

citis animæ meæ, » id est, cur mihi persuadere conamini. Jam enim supra diximus phrasim esse hebraicam, *animæ meæ*, pro *mih*. Alloquitur autem vel demones tentantes, vel ipsas internas suggestiones, hoc est, cogitationes a diabolo immixtas. « Transmigra in montem sicut passer, » id est, desere vocationem, et hominum consor-